

M. S. Eesti-Ma rahwa

Kalender,

ehk

Läht = Mat
1794.

Nasta peäle, pärrast meie

Isanda Jesusse Kristusse
Sündimist.

Tallinnas,
Trükkitud Lindworsse Kirjandega.

Pärrast sedda kallist, Jesusse Kristusse
sündimist, on tänamus se 1793. aasta.

Pärrast ma-ilma lomist	1743
Pärrast Lutterusse õige usso ülles- mõtmist	278
Pärrast wanna katko	137
Pärrast sedda kui wäggi Prandenburgi laks	115
Pärrast sedda kui Toompä põllend	10
Pärrast sedda sure nälja hakkatust	99
Pärrast teist katko	84
Pärrast meie armolissena kerkari ja Sure Prama K A T A N I Z M A sündimist	65
Pärrast sedda kui ta hakkand wakk- sema	32

Pühha = Päwa Märk M.
Soulo = ja Wastla = päwa wabbel,
on 8 Nädalat.

Märkide selletamine.

Noor ku.

Esimesenne werendel.

Täis ku.

Wimne werendel.

Hea aadrit lasta.

Hea kappo lasta.

Hea arstimisse rohto wõtta.

Hea külwada ning istutada.

Hea lapsi wõbrutada.

Sedda, mis pikkaliste peab kasutama.

Hea puid raiuda hõne tarwis.

Alhjo tarwis.

p. pärrast.

p. l. pärrast lounat.

e. l. enne lounat.

P. Pühha.

Kristusse ümberleikamisf. Luk. 2, 21.

1 Pühhapääw	Neäri. P. Uita	Jesus
2 Esmasp.	Ubel	Külmad,
3 Teisipääw	Set	† wahs
4 Restnädal	Enof	hel
5 Neljapääw	Metusalem	5. e. l.
6 Rede	3 Running. P.	
7 Loupääw	Julianus	felgeb,

Jesus 12 aastat wanna. Luk. 2, 41.

8 Pühhap.	1 P. pärr. 3. R. P.	wahhel
9 Esmasp.	Peatus	
10 Teisipääw	Paawli P.	tuis
11 Restnädal	Ewraim	
12 Neljapääw	Rein	10. e. l.
13 Rede	Hilarius	
14 Loupääw	Belifs	fased

Pulmad Rana Liinas. Joann. 2, 1.

15 Pühhap.	2 P. pärr. 3. R. P.	ja
16 Esmasp.	Risbregt	pehmed

17 Teisipääw	Lönnise P.	Ilmad.
18 Restnädal	Ufel	Kanz
19 Neljasp.	Saara	gem
20 Rede	Wab. Sebast.	1. p. l.
21 Loupääw	Neto	Külm

Pealikust Kapernauma Liinas. Matt. 8, 1.

22 Pühhap.	3 P. p. 3. R. P.	akkab
23 Esmasp.	Lotta	
24 Teisipääw	Timoteus	tule
25 Restnädal	Paawli. Umb.	la
26 Neljap.	Krisostom	tule
27 Rede	Polikarpus	4. e. l.
28 Loupääw	Karel	ja felgeb

Kristus Laewa = peäl. Matt. 8, 23.

29 Pühhap.	4 P. p. 3. R. P.	Se
30 Pühhap.	Ubelgund	mas
31 Esmasp.	Uun	ga.

1 Keſtnäddal	Pirrit	Ränge kilm,
2 Neljapääw	Kuunla P.	felle
3 Kebe	Hanna	 r.p.l.
4 Loupääw	Berouika	 I

Wina: mäest. Matt. 20, 1.

5 Pühhapäw	P.e. R. ill. P.	järrel
6 Esmasp.	Eio	^
7 Teisipäw	Rikart	on
8 Keſtnäddal	Käſperdina	peh:
9 Neljapääw	Salomon	med,
10 Kebe	Kolastika	tuul:
11 Loupääw	Edo	+

Kulwi: Mehheſt. Luk. 8, 4.

12 Pühhap.	P.e. R. ill. P.	 3, e. l.
13 Esmasp.	Weningna	
14 Teisipäw	Walentin	ſeb
15 Keſtnäddal	Wauſtina	 ja ubbu:
16 Neljapääw	Tuljana	ſeb

17 Kebe	Aleksander	 Pä:
18 Loupääw	Konfordia	 1, p. l.

Pimme Lee: äres Luk. 18, 31.

19 Pühhap.	Paaſt. P. Simon Apoſt.	
20 Esmasp.	Eigariuſ	wad
21 Teisipäw	Waffla P.	lumme ſaas
22 Keſtnäddal	Luchla P. Peetri P.	^ ja
23 Neljapääw	Serenuſ	tuis:
24 Kebe	Maddiſe P.	
25 Loupääw	Wiktoriuſ	4, p. l.

Kriſtuſe Riisatamiſeſt. Matt. 4, 1.

26 Pühhap.	P. Paaſt.	ka:
27 Esmasp.	Leander	+ ga
28 Teisipäw	Juſtuſ	... odata.

16nel ſelle ka päwal touſeb päike kello 7: lähhäb alla, kello 5. päaw on 10, d agga 14. tundi pitt.

1 Kestnâddal	Ulbini	Ränge
2 Neljapääw	Medea	tunl,
3 Rede	Gerß	
4 Loupääw	Udrian	Lumme

Kananea Naesest. Matt. 15, 21.

5 Pühhapääw	4. P. Paastus	 6, p. l.
6 Esmaspääw	Rötwrid	
7 Teisipääw	Perpetua	 saoga;
8 Kestnâddal	Ciprian	wahhel
9 Neljapääw	Prudentius	pehmed
10 Rede	Wõdri - Pääw	 wahhel
11 Loupääw	Konstantia	 kül

Sest kes kurratist waewatub. Luk. 11, 14.

12 Pühhap.	5. P. Paastus	 mad
13 Esmasp.	Eneestus	
14 Teisipääw	Sakarias	 5, p. l.
15 Kestnâddal	Longinus	 Ilmad
16 Neljapääw	Kert	 selge

17 Rede	Truto	 taewas
18 Loupääw	Willemina	ga.
5000 Mehhe Eddtmisest Joann, 6, 1.		
19 Pühhap.	4. P. Paastus	 Sulla
20 Esmasp.	Matrona	 9, e. l.
21 Teisipääw	Pent	 ilm,
22 Kestnâddal	Rawael	kilmad
23 Neljapääw	Liits	selged
24 Rede	Kasimir	õdd
25 Loupääw	Paast. M. P.	 Lummi

SESS twrid: wijsatub, Joann 8, 46.

26 Pühhap.	5. P. Paastus	 wijs
27 Esmasp.	Rustaw	 7, e. l.
28 Teisipääw	Rideon	
29 Kestnâddal	Ribo	 ma
30 Neljapääw	Udonias	 ga
31 Rede	Tettlaus	 seggatub.

Ionel selle ku päwal touseb päike kello 6, lähhab
alla kello 6 päaw on 12. ja õ 12. tundi pilt.

27. 3. 33. S. Jürri - ehf Mahla - Ru.

1 Loupääw	Karjaliste P.	Uds
Kristusse sisse, sbitmisest. Matt. 21, 1.		
2 Pühhap.	6 P. Maastus	buc
3 Esmasp.	Teodorus	† feb,
4 Teisipääw	Berdinand	 11, e. l.
5 Restnääddal	Ambros	✱
6 Neljapääw	Sunn Neli.	niiß
7 Rede	Sunn Rede.	leo
8 Loupääw	Aron	✱ ja

Kristusse illestoußmisest. Mark. 16, 1.		
9 Pühhap.	1 Pühha	willud
10 Esmasp.	2 Pühha	
11 Teisipääw	3 Pühha	Ilmad.
12 Restnääddal	Etsekiel	 2, e. l.
13 Neljasp.	Kerwasius	
14 Rede	Tiburtius	Künni P.
15 Loupääw	Karin	✱ Wihmas

Sel Kuul on 30 Päwa.

Künni-pandud Utsist. Joann 20, 19.		
16 Pühhap.	1. P. pärr. ill. P.	sabbe,
17 Esmasp.	Hans	✱ selle
18 Teisipääw	Valerian	 5, pl.
19 Restnääddal	Timon	järrel
20 Neljap.	Udolarins	✱ sel-
21 Rede	Sulpifins	geb
22 Loupääw	Karifins	tunl-
Heast karjaltest, Joann 10, 11.		
23 Pühhap.	2 P. pärr. ill. P. Jürri P.	
24 Esmasp.	Albert	feb
25 Teisipääw	Markuse P.	 11, p. l.
26 Restnääddal	Etsekiel	✱
27 Neljapääw	Ludolw	ja
28 Rede	Klaus	kaunib
29 Loupääw	Witalis	 Pä-

Urrikesse aia pärrast Joann. 16, 16.
 30 Pühhap. | 3 P. pärr. ill. P. | wad
 12 nel selle ku päwal touseb päinl, pole tundi pärrast kello 4 ning lähhab alla. pool tundi pärrast kello 7. Pääw on pitk 15. ja 9. tunni.

1 Esmaspäät	Walbri P.	Selge
2 Teispäät	Sigismund.	taew,
3 Restnädal	+ Leidminne	sojad
4 Neljapäät	Lümo + Pääw.	 2, e. l.
5 Rede	Susanna	aja
6 Loupäät	Domisilla	 wahs

Kristusse ärraminneisest. Joann. 16, 5.

7 Pühhapäät	4 P. p. III. P.	hel
8 Esmasp.	Tesiderius	wihz
9 Teispäät	Job	mas
10 Restnädal	Parnabas	fed
11 Neljapäät	Eule + P.	 9, e. l.
12 Rede	Kert	Ilmas.
13 Loupäät	Liberatus	

Digest pallumisest. Joann. 16, 23.

14 Pühhap.	5 P. p. III. P.	Tuulz
15 Esmasp.	Sohwi	se
16 Teispäät	Peregrinus	ja

17 Restnädal	Erik	päwa:
18 Neljap.	Suurt-Pääw.	 2, e. l.
19 Rede	Potensia	
20 Loupäät	Pill	paistse

Rõmustajast, Joann. 15, 26.

21 Pühhap.	6 P. p. III. P.	Ilmas
22 Esmasp.	Emilia	 de
23 Teispäät	Eduard	järrel
24 Restnädal	Pendiks	on
25 Neljapäät	Arwan	 4, e. l.
26 Rede	Ester	
27 Loupäät	Peet	 mürristar

Pühast Waimust, Joann. 14, 23.

28 Pühhap.	7 Pühhi	minne
29 Esmasp.	Teine Pühha	odata
30 Teispäät	Kolmas Pühha	
31 Restnädal	Wikand	

8mal selle ku päwal touseb päike pole tundi pärrast tello 3. ning lähkõd alla, pole tundi pärrast tello 8. päät on pitk 17. õ agga 7. tundi.

1 Neljapäät	Rotskal	Luulne,
2 Keede	Hiskias	 2, p. 1.
3 Loupääw	Rasmus	

IESUS ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

4 Pühhapääw	3aino Jun. P.	pär-
5 Esmasp.	Poniwasius	† rast
6 Teisipääw	Artemius	sedda
7 Keeltnäddal	Lukretsia	fojad,
8 Neljapäät	Medardus	• felged
9 Keede	Pertram	 2, p. 1.
10 Loupääw	Pittem Pääw	

Ristast Mehhest. Luk. 16, 19.

11 Pühhap.	4P.p. 3a. P. P.	Pä-
12 Esmasp.	Vasilides	wad,
13 Teisipääw	Tobias	nens
14 Keeltnäddal	Varnabas	de
15 Neljapäät	Wibi Pääw	järrel
16 Keede	Justina	 II, e. l.
17 Loupääw	Kreet	†

Surest Ohito-sõma-aiaft, Luk. 14, 16.

18 Pühhap.	2P.p. 3a. P. P.	wihm,
19 Esmasp.	Kerwasius	tulez
20 Teisip.	Ulgarus	ja
21 Keeltnäddal	Rael	mürs
22 Neljapäät	Ulfasius	ristas
23 Keede	Vasilides	•
24 Loupääw	Jaani Pääw	 10, e. l.

Raddanud Lambast, Luk. 15, 1.

25 Pühhap.	3P.p. 3a. P. P.	misses
26 Esmasp.	Jeremias	ga.
27 Teisipääw	Ladislauß	Sel-
28 Keeltnäddal	Josua	ge
29 Neljapäät	Petr. Paawl. P.	taew.
30 Keede	Judit	†

ionel selle Ku Päwal touseb päike 3. werendel pärrast kello 2. ning lähkää alla, üks werendel pärrast kello 9. Pääw on pitk 18 ning üks pool Lundi. D on 5 ning üks pool tundi,

1 Loupääw	Teobald	Sojab
Olge armolissed. Luk. 6, 36.		
2 Pühhap.	4 P. p. 3. a. J. P. Heina Mar. P.	
3 Esmasp.	Kornelius	 37. l.
4 Teisipääw	Ulrik	
5 Restnåddal	Unselm	♣ Pääwad
6 Meljapääw	Hektor	felge
7 Rede	Erino	taewaga
8 Loupääw	Demetrius	 6, p. l.
Riklast Kalla-sagist, Luk. 5, 1.		
9 Pühhap.	5 P. p. 3. a. J. P.	Müüd
10 Esmasp.	Israel	† tulleb
11 Teisipääw	Eleonora	kange
12 Restnåddal	Hindrik	Mürris-
13 Meljapääw	Marrette P.	tamins
14 Rede	Ponawent	ne,
15 Loupääw	Apost. Tagg.	 11, p. l.

Wariseride Dignessfest. Matt. 5, 20.
16 Pühhap. 6 P. p. 3. a. J. P. rahz

17 Esmasp.	Aleksius	hega.
18 Teisipääw	Rosina	Tuulne;
19 Restnåddal	Kuwina	pääw
20 Meljasp.	Elias	on
21 Rede	Daniel	pil-
22 Loupääw	Apollina	wes;
4000 Mehhe sððtmisfest, Mark. 8, 1.		
23 Pühhap.	7 P. p. 3. a. J. P.	wahz
24 Esmasp.	Kirsti	 2, e. l.
25 Teisipääw	Jacobi P.	
26 Restnåddal	Anno	het
27 Meljapääw	Marta	∴ felge;
28 Rede	Peadrix	†
29 Loupääw	Olwi P.	✕ uddused
Walle Prohwetidest, Matt. 7, 15.		
30 Pühhap.	8 P. p. 3. a. p. P.	 ✕ Dðð.
31 Esmasp.	Abdon	9, e. l.

14 nel selle ku pääwal, touseb päike 3. werendel
päärast kello 4. ning lähhab olla, werendel päärast
kello 7 pääw on pirk 14. ning üts pool, d agga
ning üts pool tundi.

1 Teisipädm	Petri Wang.	Pando;
2 Restnåddal	Annibal	so
3 Neljap.	Eleasar	jad,
4 Kede	Judas	wah
5 Loupääm	Dominikus	hel

Ulekohtfest	Maia = piddajast.	Lut. 16, 1.
6 Pühhapääm	P.p. 3. a. J. P.	
7 Esmapääm	Tonatus	
8 Teisipääm	Siriakus	fel
9 Restnåddal	Romannus	ged,
10 Neljapääm	Lauritse P.	wah
11 Kede	Herm.	
12 Loupääm	Eusebius	hel

Jerusalemima ärrarikmisfest.		Lut. 19, 41.
13 Pühhap.	<i>1. p. p. 3. a. J. P.</i>	wihma-
14 Esmap.	Ello	
15 Teisipääm	<i>Ruffi Mar. P.</i>	 2, p. 1.
16 Restnåddal	Isak	† fed
17 Neljap.	Dnesimus	Slmad.

18 Kede	Leno	3. Mürrišta
19 Loupääm	Sebalb	minne

Wariserist ja Tölnarist, Lut. 18, 9.		
20 Pühhap.	P.p. 3. a. J. P.	wihmas
21 Esmap.	Wilibert	
22 Teisipääm	Sakeus	
23 Restnåddal	Parfabas	ja
24 Neljapääm	Pertli P.	tule
25 Kede	Ludwik	ga.
26 Loupääm	Treneus	Willo

Kuroist ja telesumast, Mark. 7, 31.		
27 Pühhap.	2. P.p. 3. a. J. P.	tuul,
28 Esmap.	Mukustin	felged
29 Teisipääm	Joann Huff.	
30 Restnåddal	Rebekka	
31 Neljap.	Penjamin	Pawad.

14. selle ku päwal touseb päike 3. werendel pärrast kello 4 ning lähhäb alla, werendel pärr. kello 7. p. on pitk 14. ning üts pool, d agga 9. ning üts pool tundi.

SEPTEMBER. Suggise-ehk Mihkli-Ku.

1 Rede	Elidius	
2 Loupääw	Elisa	Wil:
Preestrist ja Lewitist. Luk. 10, 23.		
3 Pühhapääw	<i>P.p.3.a.I.P.</i>	lud,
4 Esmaspääw	Moses	niis:
5 Teisipääw	Rai	<i>8, e. l.</i>
6 Keßnääddal	Magnus	
7 Neljapääw	Regina	Feb
8 Rede	<i>Maria Siind.</i>	
9 Loupääw	Abigail	ning

Kümnest Piddali: többisest. Luk. 17, 11.		
10 Pühhap.	<i>P.p.3.a.I.P.</i>	udduses
11 Esmasp.	<i>Piddri Pääw</i>	Il:
12 Teisipääw	Sirus	mad
13 Keßnääddal	Amatus	<i>6, e. l.</i>
14 Neljapääw	<i>Ulenbam,</i>	
15 Rede	Nikodemus	Wah:
16 Loupääw	Siwemia	hel

Sel Kuul on 30 Päwa.

Mammonast, Matt. 6, 24.		
17 Pühhap.	<i>P.p.3.a.I.P.</i>	tuul,
18 Esmasp.	Titus	ja
19 Teisip.	Waußtus	fel:
20 Keßnääddal	Eduß	ged
21 Neljasp.	<i>Mattensse P.</i>	<i>8, e. l.</i>
22 Rede	Morits	
23 Loupääw	Osea	Päwad.
Naint: Liina: Surnust, Luk. 7, 11.		
24 Pühhap.	<i>P.p.3.a.I.P.</i>	Uddune:
25 Esmasp.	Haralt	
26 Teisipääw	Tetel	wahhel
27 Keßnääddal	Udolw	heitlikud
28 Neljapääw	Wentzel	<i>2, e. l.</i>
29 Rede	<i>Mihkli Pääw</i>	
30 Loupääw	Hieronimus	Päwad

12nel selle ku päwal touseh päife kello 6. ning lähhis alla kello 6. päaw on pirk 12. ning 3 ta 12. tundi.

REDEN. Wina: meil Roja: Ru.

Wec: többifest. Lut. 14, 1.

1 Pühhap.	17 P. p. 3. a. J. P.	Rülmad
2 Esmasp.	Jairus	ödd
3 Teisipääw	Wolmer	akkawad
4 Restnåddal	Prants	 8, p. 1.
5 Meljapääw	Wides	
6 Rede	Amalia	▲ tulla.
7 Loupääw	Susanna	Wil:

Euremast Råssust. Matt. 22, 34.

8 Pühhap.	18 P. p. 3. a. J. P.	lud,
9 Esmasp.	Tomasia	▲ tuul:
10 Teisipääw	Purkard	○ fed,
11 Restnåddal	Angelus	✠
12 Meljapääw	Mai	wahhel
13 Rede	Tevefa	(Louna: as
14 Loupääw	Kalikstus	 jal.)

Ulwatud Innimesfest. Matt. 9, 1.

15 Pühhap.	19 P. p. 3. a. J. P.	wihmas
16 Esmasp.	Kallus	fed

Sel Ruul on 31 Päwa.

17 Teisip.	Dlop	
18 Restnåddal	Lukas	▲ Pä:
19 Meljapääw	Lutius	✠ wab.
20 Rede	Wendelin	 8, p. 1.
21 Loupääw	Ursel	

Pulma Ridesf, Matt. 22, 1.

22 Pühhap.	10 P. p. 3. a. J. P.	Kange,
23 Esmasp.	Salome	▲ tuul,
24 Teisipääw	Wlorentin	felge,
25 Restnåddal	Kristian	fül:
26 Meljapääw	Umandus	ma
27 Rede	Wilip	
28 Loupääw	Engelbregt	 11, p. 1.

Runnunga Mehhe: Poiaf, Joann. 4, 47.

29 Pühhap.	21 P. p. 3. a. J. P.	Päwa:
30 Esmasp	Josawat	de:
31 Teisipääw	Wolfgang	ga.

16nel selle ku päwal touseb päike pole tundi pärrast kello 7. ning lähhäb alla pole tundi pärrast kello 5. päaw on pitk 9. d 15. tundi.

1 Restnåddal	Pühhade P.	Uddu=
2 Neljapääw	Hingede P.	fed
3 Kede	Kottlib	 1, p. l.
4 Loupääw	Ott	santid

Kawwalast sullasest, Matt. 18, 23.

5 Pühhapääw	22 P. p. 3. a. J. P.	Ilmad,
6 Esmasp.	Paliser	wahhel
7 Teisipääw	Klandius	↗ kange
8 Restnåddal	Brits	...
9 Neljapääw	Teodora	o Torm,
10 Kede	Martin Lutter	wah
11 Loupääw	Martin Piist.	 6, p. L.

Kohito = Rahhast, Matt. 18, 23.

12 Pühhap.	23 P. p. 3. a. J. P.	hel
13 Esmasp.	Preedrik	wihm
14 Teisipääw	Leopold	♣ lum=
15 Restnåddal	Atanasius	me=
16 Neljap.	Alweus	↗ ga

17 Kede	Jonas	seggä=
18 Loupääw	Esra	tud.

Jairi Tättrest, Matt. 9, 18.

19 Pühhap.	24 P. p. 3. a. J. P.	 7, e, l.
20 Esmasp.	Amos	 Elisbet
21 Teisipääw	Mar. Ohwerd.	↗ Selged
22 Restnåddal	Sesilia	tuul=
23 Neljapääw	Klement	fed
24 Kede	Josias	... Päwad.
25 Loupääw	Kadbrina P.	 10, p. l.

Hirmsast Arrakantamisse = tööst, Matt. 24, 15.

26 Pühhap.	25 P. p. 3. a. J. P.	hilmad
27 Esmasp.	Isai	† Ödd
28 Teisipääw	Rünter	lumme=
29 Restnåddal	Ewert	sao=
30 Neljasp.	Andrese P.	ga

õmal selle ku päwal touseb päike pole tundi
pärast kello 8. ning lähhab alla pole tundi pärs
rast kello 3. päaw on pitk 7. d agga 17. tundi.

DECEMBER.

Joulo = Ku.

1 Kebe	Urent	Kanz
2 Loupääw	Kandidus	ge

Kristusse Sisse = sditmisfest, Matt. 21, 1.

3 Pühhapääw	1 Kr. Tull. P.	 8, c. ...
4 Esmaspääw	Agaton	
5 Teisipääw	Wolber	tuul;
6 Restnääddal	Niggolas	fel-
7 Neljaspääw	Natalia	geb
8 Kebe	Mar. Samine	Päs
9 Loupääw	Juhkman	wad,

Lähhet eüne wimist Päwa. Luk. 21, 25.

10 Pühhap.	2 Kr. Tull. P.	Lühhem P.
11 Esmasp.	Elso	Kulm
12 Teisipääw	Ottilia	 10, c. l.
13 Restnääddal	Iutsia	
14 Neljaspääw	Nikasiud	lam-
15 Kebe	Johanna	me-
16 Loupääw	Lidia	ga.

Sel Kuul on 31 Päwa.

Joannes Wangi-tornis. Matt. 11, 2.

17 Pühhap.	2 Kr. Tull. P.	niis
18 Esmasp.	Kristow	 3, p. l.
19 Teisipääw	Lott	ket
20 Restnääddal	Abraam	Päwad
21 Neljap.	Must Tomas	pöra-
22 Kebe	Peata	wad
23 Loupääw	Udo	Kül-

Joannesse Lunnistusfest. Joann. 1, 19.

24 Pühhap.	4 Kr. Tull. P.	ma
25 Esmasp.	Joulo	 1, c. l.
26 Teisipääw	Leine Pühha	
27 Restnääddal	Kolmas Pühha	pole,
28 Neljasp.	Säta laste P.	ja
29 Kebe	Noa	↳ löppetawad
30 Loupääw	Tawet	⋯ ✕ ⬤ ⬢.

Sest immets-paunenisfest. Luk. 2, 33.

31 Pühhap.	P. pärr, Joulo	aasta.
------------	----------------	--------

ionel selle ku päwal touseb päite werendel pärrast kello 9. ja lähhab alla 3. werendel pärrast kello 2. pädw on pitk 5. ja üks pool tundi, 8 agga 12 ja üks p. tundi.

Sel aastal saab Pääx nelli, ja Ku kaks
korda warjutud.

Esimist korda saab Pääx zomal Neäri-ku
päwal warjutud. Warjutamine hakkab lou-
ne ajal kui kell kolm werendel kahhe peäl on,
ja lõppeb kello kolme ajal.

Teine on Ku Warjutamine öfel, kol-
mandamal küünla-ku päwal. Ku saab ho-
pis warjutud liggi 22 tolli kello ühhetest-
kümnne ajal ja seisab nenda warjutud peäle
pool teist tundi, siis hakkab ta wähhemaks
sama neljandamal küünla-ku päwal, ja lõppeb
selfammal päwal hommiko kello kahhe ajal.

Need teised nelli warjutamised ep olle
meie Maal mitte nähtawad

Lühhi Kenne Öppetuse sestsinnasest
Ma-ilmaft.

Surem hull meie Eesti-ma rahwa seast,
ei tunne middagi sest ma-ilmaft, kus meie
ta peäl ellame. Monni ei tunne ennem
kui

kui omma Kulla, omma Moisa, Kullad ja
Moisad ümberkaudo, Tallinna, wahhest
ta monned teised linnad meie Ma sees.
Ümmeti teie kulate mitmel korral räägitama
sures Wenne-Riikist, Turki-Riikist,
Rootsi-Riikist, ja monnest Maadest, ja
Merredest, mis meie Ma-ilma peäl on.
Sepärrast ma ollen nou wõtnud, Täht-
Ramato sees teile wäbbe laiemat tundmist
anda neist mitmest Merredest, Maadest,
Linnadest, ja rahwast, kes siin Ma peäl
ellawad, ja selle täht-ramatoga ma hakk-
an sedda õpetust. Tawis se küll olleks, et
ühilase sesugused kuiud, mis peäl keik need
maad, merred ja linnad on ülesroetud ja
peäle märkinud, selle Täht Ramato jures ollek-
sid, siis saaks se õpetus teile selgemaks.
Seks woib ta eddespidi nou leida, ehk tul-
kwal aastal jo, kui teie agga sedda kulluta-
mist ei farta, sest nende kujud parrast läh-
hab Täht-ramato hind kallimaks.

Meie

Meie Ma-ilma ei olle mitte lagge ehk üh-
hetassane, nenda kui monni kül arwaks, ja
se meile ka näitab ollema, waid ta on üm-
margunne, otsekui kuul. Sedda tunnuksse
sest, et sure Tornide otsad, sure pude lad-
wad, ja keik mis kõrge on, ikka enne meil kau-
gelt paistab, kui se, mis ma liggi on; ka
sest, et mitmel korral laewa-mehhed on ma-
ilma ümber ja ümber laewadega purrista-
nud, nenda, et nemmad siina Liina on
taggasi tulnud, kust nemmad esmalt wälja
läksid. Nenda on meie ki päiwil üks In-
glis hma Kaptein Root nimmi, kolmel
korral meie ma-ilma ümberringi laewaga
purristanud. Otsekohhe ei sünni külsedda
teed káia, ei maad kaudo, egga ka laewa-
ga, sest, et laewale tulleb wahhest Ma was-
to, ja Ma-Soitjale jälle merri, sepárrast
peawad laewad mitmed kõrowerad lánud
wahhest wõtma, et nemmad ühhest mer-
rest teise peäle peásewad. Kui se sünniks

keis

keigelaiemast kühast, ehk keikelt ma-ilma
ümberringi káia, siis olleks se tee wiistuh-
hat ja nelli sadda pennikoorma, sest ni pal-
jo maad on meie ma-ilma ümberringi.

Ma ollen jo ütlenud, et meie ma-ilma on
üm margune. Ta werib isienne ümber õhto
poolt hommiko pole otsego rattas telge üm-
ber, 24 tundi ajal ühesõrd, ja sest tulleb
meile päám ja õe. Alga ühtlase ta werib
ka Päwa, mis meile paistab, ümberringi
ühhes sures Seiklis, kolme sadda kuusküm-
ne, ja wie päwa, ja liggi kuu tundi ajal,
nenda et ta selle ajaga seínasamma kóhta
jälle taggasi tulleb, kust ta hakkas. Sest
arwame meie omma aasta, ja aasta peäle
365 päwa. Alga, et kuus tundi weel peäle
on; siis teeb se nelja aasta peäle 24 tundi,
ehk ühhe päwa ja õe. Sepárrast tulleb ka igga
ne jandamal aastal ühhe päwa aasta juure
lissada, ja sest on igga neljandamal aastal
366 päwa.

Et

Et sa sedda werimist woifsid moista siis
panne tähhele: kui sa ühhe pu Poosli ehk
kuuli wistad, siis ta werib issiennese üm-
ber, agga selle werimisega jookseb temma ka
ühtlase eddasi siina pole, kuhho sa tedda
olled wistand; ehk Wankri rattas werib
omma telge ümber agga ühtlase ka ta jook-
seb eddasi siina pole kuhho sa Wankri ka-
nad.

Sa ehk woifsid armada: kuida Ma woib
werida? se seisab jo ühhes paikas, ja
Pääro werib, touseb, ja lähhab alla?
agga se on ükspäinis filmade: petmin-
ne, nendasammoti kui mitme teiste
asjade sees filmad meid petwad. Tulleta
mele, kui sa lapsel põlmes olled widdewiklo-
ajal metsas sõitnud, siis sa armasid need
puud ennese wasto tullemad, agga puud
seisid ommas paikas, sa läksid eddasi nende
wasto, ja neist möda.

Ag-

Agga, ütled sa, ommeti pühhas kirj-
seisab: Pääro touseb, ja lähheb
Lõjale. Selle peäle panne tähhele:
Pühha kirri ehk Jummalala Sanna ei olle
sepärrast meil antud et meie sest piddime
õppima ma ja tähtede werimist tundma,
waid sedda, mis meie õnnistussels meile
teada tarwis on. Pühhas kirj-
as räägitakse innimestega sedda möda, kui innimes-
sed armawad ja mõtlewad, muid-
nemmad ei moistaks sedda. Nenda ööl-
dakse ka Jummalast pühhas kirj-
as, et tem-
ma filmad näwad, kõrwad kuulwad ja
meie teame ommeti wägga hästi, et Jum-
malal filmad ja liikmed ei olle, waid et ta
selge Waim on.

Ennam kui pool ossa sest ma-
kumast on
weega
ka etud, ehk Merri, teine wähhem ossa on
Kuixo Ma. Ja segi Ma ei olle teif wan-
nast, rahwal teadaw olnud, liggi pool ossa

X

elli

lli neil tundmatta. Sedda maad, mis
wannast rahwal teadam olnud, jaggatakse
kolmeks Jauks. Esiminne, mis keigewäh-
hem on, nimmetakse Europa, ja selle
jaosees on ka meile Eestima, ja mitmed
muud sured Riikid. Europa külges, hom-
miko pool, on teine, paljo surem jaggo, sed-
da nimmetakse Asia. Europast arwata
loune pool, on se kolmas jaggo, wähhem
kui Asia, agga surem ka, kui Europa, ja
sedda nimmetakse A h x o r i k a. Need kolm
jaud ühtefolko nimmetakse ka wannaks ma-
ilmaks, sest et wanga rahwas teistest
maadest ühtegi ei teadmud, agga se on wast
pool ossa sestinnatsest ma-ilmast. Eu-
ropast arwata, õhto pole on üks suur mer-
ri. Kolm sadda aastad on nüüd sest aega,
et üks tark ja moistlik laewa-mees Ko-
lumbus nimmi hakkas järrel arwama, ja
mõtlemä, et ehk selle merretagga woiks teist
weel tundmatta maad olla. Ta wotris
sepär-

sepärrast laewaga ikka õhto-pole purristada,
ja kui ta üks kaks kuud nenda selle sure merre
peäl sai eddasi läinud, leidis temma ka mon-
ned sured sared. Pärast tedda purristas
üks teine, Amerikus nimmi, sinna samma
pole, ja se leidis sedda kindla maad, mis
temma nimme järrel nimmetakse Amerika,
ehk ues ma-ilmaks, se on nüüd se neljas
Jaggo sestinnatsest ma-ilmast, ligga ni
suur kui Asia, keskel on se ma kitsas, agga
mollema-otsade loune-ja pohja-pole läh-
häh ta laiemaks. Teisel pool Amerika maad,
on jälle üks suur merri, selle merre peäl nüüd
pärast sedda kui Amerika maad sai üles-
leitud on mitmed laewa-mehhed weel teist
maad otsinud, ja on ka ühbest ajast teise-
ni mitmed sared, muist suremad, muist
wähhemad leidnud; ommeti nemmiad keiki
weel ei saand tundma, muist sepärrast, et
nemnad agga kulda, hõbbekat ja muud kal-
lid rohhud nende maade seest otsisid, (sest

Amerika maa sees, leiti ütlema paljo kuld-
da, hõbbedat, ja muud kallid asjad ja kui
nemmad sedda ei leidnud, jättsid nemmad
need maad maha; muist ka sepärrast, et
nemmad kuli monne made ehk sarede kalda-
desse tullid l' ewadega, agga ei ju'gend pe-
äle miina, sest et need ma-ellaiad wägga
wasto paanid. Senni, kui nüüd meie päi-
wil sesamma Inglise ma Kaptein Cook
omna kolme reisude peäl paljo sared, muist
suremad, muist wähemad on leidnud,
ja ishiärranis ka ühhe Ma, mis ei woi
sares li nimmetada, et ta siagi ni sama
ma suur on kui Europa, agga sest maast ei
olle siitsadi' weel muddagi teadaw, muud,
kui agga monnes kohhas kutsuke tükk maad,
mis merre kaldas on. Se Ma nüüd nende
miime saredega ühes, on wies Jaggo
sestinnatsest ma-ilmast, ja nimmetatse
Loune India. = Sest olgo kuli meie
Ma-ilmast üllelülitse.

Nüüd

Nüüd tulles tähhele panna Europa maad,
isshiärranis.

Agga se jägo tullemaks aastaks.

Ruida laste eest peab hoolt kandma,
kui nemmad ilmale on sündinud.

Wool ossa lastest, mis ilmale sünnib, si-
divad Se aj. l, ja neil on pahhem luggu,
kui neil, kes päwa-aiast ilmale tullemad.
Tarmis on, mitmed asjad walmis seada,
kui laps sünnib; nenda kui wet pes emiseks,
mähmed, ja muud asjad. Mitmed inni-
messed jooksewad ümberkaudu küünlaga,
keik walmisades, ka Ämmel, ke last il-
male satab, on künalt tarmis. Waestel
Tallopoja rahmal ei ole li wähest künalt,
ja peawad peergo põlletama. Nüüd wan-
n l' inimesel so' h' mud wallutewad, kui ta
pimmedast päikast tulles, ja äkistelt künalt
tem

temma filmi poistab, paljo ennam peawad
need wærimad wallo tundma, kes sütsadi
ihyegi walgust ei näinud, ja ühhe hobiga
wallusa tulle näwad. Halle meel peab lei-
fil ollema, kui näikse sesugguse wätima lap-
se, filmad kinni pannema ja lissendama, et
ta kinnulat nähes wallo tühineb. Ja sest
se ehk tulleb et ne l eddespiddi keige ello-
ajal nõdrad filmad on; sepärrast peab neid wä-
he hawalt õppetama kinnalt nõggema. Keif
need, kenna ma ollen näinud. Wannus-
ses weel selged filmad oñewad, on mulle üt-
telnud, et nemmad wäwa ajal on sündinud.
Monned on nou ahnuud, et enne kui lap-
se nabba soon kinniseutakse, sedda werd peab
hästi wälja wantama ja sedda arwatakse leks
hea ollema, et sesuggused lapsed ei pead rauded
sama. Sedda matean kuli et sesuggused lapsed
ka on rouged sanud, agga hõlpsamalt on nem-
mad rougeit peasnud, siis i ma ei julge kinnita-
da, et se sest on tulnud. Keige esmalt on lap-
el,
mis

mis sünnib, pessennist tarwis; agga kas par-
rem, soia, wai kulu ma weega tedda pessta?
Monned, kes ütlerwad, et meie lapsed ep
olle ennam ni tuggewad, kui ennemuiste,
lulkarwad sedda selle süüks, et neid kulu ma
weega ei pessta; agga sedda neu minna ei
woi mitte lita. Sest kulu m wessi ei wõtta
sedda sikket roja, mis lapsed ihho külges on,
mitte hästi ära, ja kui legi sedda wäggise
wõttaks tehha, siis se tulleks lapsese wägga
sureks waewaks. Peäle sedda tulleb karta,
et se äkkilinne kulu m, lapsel, kes ni kaua soias
emma ihhus on oinud, kahjo teeb, wabhest
woiks surm sest temmal tulla. Keige par-
rem on sepärrast, tedda leige weega ja sepi-
ga pessta ja pehme willase narisoga sedda
voja ihho peält ärrabruda. Et lapsed mäh-
hitakse, on wägga tarwis kui nemmad ka
kuli sepärrast lissendaksid. Sest last, kes
ei olle mähkmes, ei woi milgi wiisil viete hoi-
da, ehk ilma kariusseta kae peäl kanda, sest
sesug-

sefuggusel wäetimal on luud wägga nödrad:
agga sedda pango emmad hästi tahhele, et
need mähkmed ifka kuivad on! ja kōhhe,
fui laps on rojastand, ifka teisi wöetasse.
Need mähkmed peamad wāhhe wallale olle-
ma, mitte lialt kinnipantud. Kui lapse pan-
nasse maggama, siis woib kül mähkmed lah-
ti tehha, nenda nemmad öppirwad magga-
ma; agga kōhhe, fui neid ülleswöetasse,
peab neid ka ueste mähhitama. Külmale
ja soiale peab neid aegsaste öppetama. Tal-
wel ilmafi ei woi neid ühhesugguses soias
hoida. Laste käd ja jallad on ennamiste
ifka külmad, ja sest ei olle luggu. Ka sest
ei sa nemmad kahjo, et nemmad wahhest
särkiwäel ümber kaudo jookswad.

Kui laps üks kaksümme nädalad
wanna on siis ep olle ennam tarwis tedda
pärwa-ajal mähkida, agga de ajal on ifka
parrem, et tedda mähhitasse, et tedda par-
remine woib hoida. Lapse pea peab ifka
ühhe

ühhe mütsiga kaetud ollema, poomwilla,
ehk latuni riest tehtud. Agga sedda Mütsi
peab kahhe ehk kolme pärwa pärrast
pestama ja teise puhta jälle ni kauaks tem-
ma pähhä pantama. Wendasammoti on
tarwis saggedaste temma pea pesta soia
weega ja sepiga, nenda fui igga nädalas
kaks ehk kolm korda hopis temma ihho pesta
leige weega; wāhhe harwalt woib ifka kül-
memat, ja külmemat wet wotta, se on pal-
jo parrem lapsela, fui wihtleminne palla-
was saunas, nenda fui teil se wiis on, mis
ommeti ei kōlba. Señni, fui temma aasta
wannaks saab, peab sedda pessemist ühtes
publo pruuma, ja wiimselt külma weega
ükspäinis. Wāhheharwalt peab last öppe-
tama kōndima, agga mitte paelattega ja
weel wāhhem sefugguse Toliga, kus hauk
keskel on; sest se woib neile suurt kahjo teh-
ha. Emma, ehk Lapsehoidja peab tedda
kehha ümber mõistlikult kinnipiddama, et

ta esmalt õppib seisma, ja siis wähe ha-
walt kõndima. Ei pea ka Emma ühtepuh-
ke sesamma käre rre peäl last kandma,
waid wahhest par-ema; wahhest jälle pah-
kema käre peäl. Kui tedda pännakse istuma,
siis pango Emma tedda madala Järgi peä-
le; kui ta ka seält mahhalangeb, siis ei woi
ta ommeti suurt kahjo sest sada. //

Ilma enne arwata.

1. Panne tähele, kas õhtul tähked, isse-
arranis koido täht, kangeste, ja elledaste
paistawad; kui se on, siis tulles teisel
päwal wihma.
2. Panne tähele, kui noorku sünnib; mil-
dised need Ilmad siis neil neljal eesimis-
tel päiwil on. Sa saad näha, et siis
ennamiste ikka kui teine ku tulles, sesam-
masugused ilmad on; olgo siis, et wah-
hest Päwa-ehi Ku Warjutamised tulle-
wad,

wad, siis pörab ilm. Kui nore Ku sin-
dimisse ajal neil neljal eesimisel Päiwil
ku foggoniste ei paisa; siis wissiste teise
selle Ku nelja nädalatte sees on wihma-
sed ilmad.

3. Kui päaw, ja õe ühhepitkused on, siis
panne tähele Ilma, teige se päwa ja õe.
Igga tundi woi arwada, et se ühe näd-
dala tähendab. Sedda möda nüüd tuul
ja ilm neil tuunil on sedda möda on se la-
igga nädala sees sel polel aastal, mistulles.

Kui se ommeti wahhest nenda ei juhta,
siis ärra panne sedda wägga immes, sest
Summal ükspäinis teab teif selgeste enne.

Monned Jutuud.

1.
Üks Esileste lind, ja üks Spitt o'ld
mollemad ommas Puris Tamoni akna peäl.
Spitt laulis, ja Tamoni weike poeg rõmu-
tas wägga selle Illusa lau. o pärrast. Kuus
neist

neist Lindust se on, kes ni illusaste laulab,
küssis Issa temma käest? Issa näitis tem-
male mollemad, agga kumba sa nüüd ar-
wad selle illusa Lauloga Lundo ollema? Küssi-
sis Issa jälle. Kohhe näitis poisike Sissi-
kesse peäle, ja ütles: Ennäh! se on se;
wata mis illusad kollased süüed temmal on!
teise Süüdest kohhe tunnusse, et temma
ühtegi ei oska.

Ütlege eks mitmed teie seast nendasam-
moti et arwa, kui se poisike? Teie näi-
te innimest kenna riettega ehitud, ja
arwate tedda ausaks ja tarkaks; teist
teie näte alwa riettega kaetud, ei
panne tedda miksiki, ja wahhest on se,
essimisest paljo ülem.

2. Wars.

Üks Wars kes ilmas weel meest ei tañ-
nud, näggi teiste hooste illusad haliad Wä-
jad, ja uhke Soddula, misga nemmad ol-
lid ehitud, ja sowis nenda sammoti ka eh-
itud

hitud sada. Üksinäste pannaakse hiilgamad
Waljad temmal pähhä, Soddul selga; uh-
teste ta kõnnib seina ja teina, ja on wä-
ga rõmus. Aga kahhe päwa pärast tul-
teb ta kurbdussega taggasi, ja ütleb teoloog-
se wasto: Minna rumma! ma arwasin sedda
minno illuks walmistud; agga ei olle nenda;
waid minno tenistusseks ja Soitsja kassuks.

Morel põlwele iggatseb innimenne wägga,
sure nimme sada, ta saab sedda, agga tun-
neb ka, et ta sellega ühtlase ränka koorma
selga sanud.

3. Wilemon.

Wilemon olli wägga rikkas, agga ka hel-
de süddamega jaggas häddalistelle hea me-
lega, ja keigesurem rõõm olli temmal sest,
Wäestelle head tehha. Süski kaddeat lait-
sid tedda; isstarranis temma kaks Na-
bred rõstsid mitmed kurnad ja walle kõnned
temma peäle. Monned andsid temmale nou,
et ta neid piddi karristama; agga Wile-
mon

mon ütles: ei mitte, küll nemmad pärrast
minno surma samad tundma, et nemmad
mulle on liga teinud. Wilemon surr', tem-
ma Testament loetakse, seal seisab: Min-
na sean, et minno kaks naabred teik
minno warra peawad pärrima. Tem-
ma suggulastel olli sest küll pahha meel. Ei
olnud sel ajal weel wiis, Kohtus käia, nen-
da kui nüüd! muido nemmad ei olleks üh-
tegi sanud, agga nüüd need kaks Naabred
pärrisid teik sedda warra. Tulli se neile
siis õnneks? same nähha.

Teine naber panneb omma pärritud warra
kirsto, luffo tahha, hoiab sedda död ja
pawad sure murrega, ei raatsi ühtegi sest
kullutada omma rõmuse; teised maggawad,
temma walwab omma Kirsto juures; kui ta
ka wahbest uinub maggama, lohbe ta är-
kab üles ehmatest ei jo wargad Kirsto kallal
on. Kui ta alles waene olli, sõi ta ommeti
omma kõhto täis, nüüd, et temmal suur
warra

warra on, näab ta isse nälga, ei aäna om-
ma perrele ei diete süa, ja on waewaks ja
tülliks enneselle ja teige omma perrele.

Teine naber naerab temma jõlledusse pär-
rast. Minna tahhan, ütleb temma, rõmoga
maitsta, mis ma ollen pärrinud, ja sedda
kullutada. Menda ta teggi ka, agga mon-
ne aasta pärrast olli ta sedda suurt warra,
ja omma ennese peälegi, teik hukkanud, ja
nüüd olli temmal nälga kões.

Oh! ütles temma teise Naabri wasto:
Wilemon on sedda küll tuinud, et meie mol-
lemad ei moistnud warraga diete ümberkäia.
Sinna tunned nälga ahnusse pärrast, min-
na raiskamisse läbbi, ei kumbki meitest ol-
nud selle riikluse wäart, sest meie ei mois-
ta sedda diete pruukida.

4. Teekäia.

Üks Teekäia pallus Jummalat wägga,
kui kange torm ja wihma saddo olli, et Jum-
mal parremat ilma aänaaks. Agga tühhine
on

on temma palwe, iſſa ennam haſſab weel
ſaddama, ja tuul lähhäb fangemaſ. Tee-
ſäia, nurrifemiſſega Jummal wasto, läh-
häb eddaſi, nääb meſa liggi ollewa, ja
rattab lotes, ſeäl wähhē warjo ſama. Agga
enne kui temma meſa ſaab, tulleb üſs Dō-
wel temma wasto, wottab ammo, panneb
nole peäle, agga ſaddo olli ammopaela lōd-
waſs wennitanud, nool langeb teeſäia ja
gede ette maha.

Wata, rummal! ütleb üſs heäl, eſs ſe
ſaddune ilm olle nüüd ſulle kaſſuſs olnud?
Olleſs hea ilm olnud, ſiis olleſſid ſa ſelle
noole läbbi ſurma ſanud, miſ nüüd ei woind
ſulle kahjo tehha.

5. Se waene Wanna.

Üht Elehwanti todi üſskord kaugelt woe-
ralt Maalt meie liina, ja näideti rahha
parrast. Iggaüſs piddi pole Rubla maſs-
ma, kui ta tahtis tedda nähha ſada. Min-
na wōtſin ſedda rahha kaſa, ja läſſin liina
wār-

wārrowa ette, et ma ſa piddin ſelle Ella-
ja nähha ſama. Minno eel ſäis üſs wägga
riffas mees. Orgon on temma nimmi, ja
iggaüſs teab, kui wägga ſitke temma on.
Enne kui meie weel Ellaja liggi joudſime,
tulli meie wasto üſs waene ellatand Kauſ,
ſeik luud temmal wārrifesið wannuſſe pā-
raſt, monned juuſſed armaste temma pea
peäl, hopis haſſid; ſiis ſeikis temma pal-
les paistiſ ſeſuggune waggadus, et kui ta
ſa ühtegi ep olleſs pallunud, ommeſi igga-
ühhe ſüdda haſſaſtuſſeſt piddi ſullama. Oh!
palluſ temma, haſſaſtage minno peäle! ei
mul olle middagi miſga ma omma janno
kuſtutaſſin. Kauaſ ma kül ennam teil
waerwuſs ei olle, ſeſt Jummal kül wōttab
minno palwet kuulda, ja peäſtab mind ſur-
ma läbbi. Oh! armas Jummal! laſſe
ſedda ſilma pilka liggi jouda! Nenda rāſiſ
ſe waene, agga miſ waſtaſ riffas? Sin-
na wanna inimenne olled nenda ellatand,

pool surmud jo, ja tahhad siiski weel rahha,
 jomisselts! wanna hääbematto! pead sa
 siis wina joma, et sa uimase peaga weel
 hauda langeksid? nores põlves wissist olled
 sa omma warra raiskand, sest sa nüüd tü-
 ned pudo. Mera ta lüks, ja ei ainnud ühte-
 gi. Selle wanna filmisse tulli habbi, ja
 wet ollid nemmad täis. Oh Jummal! üt-
 les temma, sa tead keif, ja nääd ka sedda
 praego. Minno südda lüks halledaks, sed-
 da waest wanna Rauko nähhes, ja sedda
 kuuldes, ei ma teadmud, mis ma teggin,
 agga ussinaste ainnin ma omma pole Rubla,
 mis mul juures olli temma lätte, ja lüksin
 eddasi, et ta mo nutto filmis ei piddand
 nähha sama. Agga ta joofsis mo järrel, ja
 kui ta mind lätte sai, ütles temma, we-
 si weel filmis: Tele ollete wissiste effind, ja
 wägga sure Rahha tüfli mulle ainnud; ei
 ma woi teid petta, wõtke sedda taggasi, ja
 andke mulle agga ni paljo, et ma wähe ol-
 lut

lut woin osta finnitamisselts. Ei mitte waga-
 tasin minna, pea keif enneselle wanna-
 ke! sa olled sedda wäart; osta sellega wähe
 wina; agga ütle mulle: kus sa elad? Ta jub-
 batas mulle sedda kooda. Teisel päwal ma
 lüksin siina, ja tee peal läties, mõtlesin ma
 jo mitme asiade peale, mis ma temmaga
 piddin räkima, ja temma lätäst küsima;
 agga, kui ma siina sain, olli ta tünnist
 sadik jo ärra surmud. Weel paistis temma
 palle peal keif temma waggadus, ja rõmus
 lotus. Üks lauis ramat, ja leiba kinnitos
 ollid temma woti äres, kus muud sees ei
 olnud, kui üks õlle lubbo.

Oh! ei se mitte Riikas tedda nüüd olleks
 näinud! ehk ta olleks wähest kahhetse-
 nud, et ta selle Waesele üht jomaga enne surma
 eland, kes sedda nüüd ehk Jummalale
 laebas.

6. Wallelik Hans.

Hans olli omma nore Hergaga wäral
 maal

maal reisus olnud. Ta tuli tagasi, ja
niid fittles temma, mis ta kõi moeral maal
oli näinud, ja walletas häbbematta. Om-
ma Issaga ta oli ükskord liina minnemas;
ühhest perrest tuli suur koer wälja ja hau-
kus nende peäle, sest wõttis Hans kõhe
walle peäle mõtleda, ja ütles Issa wasto:
Edest, Issa, ussuge sedda ehk mitte, min-
na ollen = sedda maad, kus se oli, ma ei
määleta ennam, ühhe kovera näinud, jah! pal-
jo surem ta oli, kui teie teige surem hobbo-
ne. Se on imme, wastas Issa, agga igga
ma sees leitaſse teised immed. Nenda meie
kõnnime, ja kui meie tundi aega weel s me
eddasi läinud, siis saad sa ühhe Silda näh-
h, (meieſi peame ka selle silla ülle minnema)
sellega on õige weider luggu: sest selle Silla
peäl on üks Kiwmi, ja kui kegi sel püwal on
wallet rāfinud, ja tahhab ülle silla minna,
siis ta toukab jalla, selle Kiwmi wasto, lan-
geb, ja murrab selleſamma ionega kõihe
Jal

Jalla-lu kaffi. Hans ehmatas sedda kuul-
des. Oh Issa! ütles temma, ärge kāige
ni ussinaste! agga kui sure ütlesin ma, selle
kõera ollewa? nenda kui teie surem hobbo-
ne? ei ta ni suur kõi olnud, sest praego se
tulleb mo mele, ta oli wast pole aasta wan-
na, agga selle peäle tahhaksin ma kõi wān-
duda, et ta ni suur ikka oli, kui monni
hārg. Tūkki aega nemmad lāſsid eddasi,
agga Hanso südda oli kartust tāis. Jalla-
lukaffi mūrda, ei olle nalja-assi! Sild jo
paistis kaugele. Jah, Issa, haſſas tem-
ma ülema se koer = se koer, kenneſt ma
enneſt rāſsin, suur wiſſist ta oli: ehk ma
olletſin tedda ka suremaks temud, agga se on
tõeste tōssi, ni suur ta oli ikka, kui üks suur
wasſikas. Niid nemmad ollid jo Silda
äre joudnud. Hans, Hans! arma jārrel,
mis sull wōib juhtuda! Issa kāib eel Hans
haſſab ussinaste temmast kīini. Issa,
Issa, kōjendab temma, oh! et ärge olge
laps

laps, et teie armaksitte mind sesugguse sure
koera ollema näinud, sest, ühhe sannaga,
enne kui meie Sillast üde lähbeme, ei se
koer olnud surem ühtegi. Kui muudki koerad.

Arra pahhanda warsti meelt, kui legi
hääbematta, wisi! wõttab walletada. Noua
(kui se teistwisi ei sumi ehk wahhest ka teis
se walle läbbi tedda parrandada, et ta wale
lest hääbi tuüneks, sedda mahhajättaks, ja
wõttaks tõt armastada.

7. Moses.

Moses pallus ükskord Jummalat, et ta
wõttaks temmale ennarn sellest anda, sest
immetlikust noust, misga Jummal ma, il
ma wallitseb; ja Jumimeste õnne ja Wile
leisusfed seab! Tedda kasti, mäe peält, kus
ta olli, orrusse mahhawatada. Seal wõ
fi hallikas. Üks Sõa, mees hobbofega
tulli, astus mahha, joi hallikast, ja sõitis
arra. Wahhe parrast sedda tuli üks poisi
fe,

fe, ka sest hallikast joma, leidis rahhaku
fro, mis Soldat siina olli kautanud, wõt
tis sedda üles, ja läks omma teed. Ei mitte
kaua parrast sedda, tulles üks wanna ella
tand mees, juuksed hallid, wärrises wana
nusse parrast, ja toetas ennast keppi peäl.
Temma joi ka sest hallikast, istus mahha,
et ta saaks hingada: unni tuli temmal peäle,
ja ta uinus maggama. Selle aja sees olli
sõa mees tuinnud, et ta omma rahha kuf
fro olli kautand, tulles taggasi, leiab sed
dawanna innimest hallika äres, ja küsib
temma kääst omma rahha, mitme wande
sannaga. Se waene wanna hakkab nut
ma, pallub, wännub, et ta ühtegi ep olle
leidnud, agga sedda ennarn wihhastab
Sõamees, sõimab, wännub ja tappab
wiimselt, mitme harwaga sedda wanna ella
tand meest arra!

Enn Moses sedda näggi, langes temma
kardusse parrast siinili mahha, agga üks
heäl

heäl ütles: Siin sa woid tunda, et ma-
ma sees keif õigust möda sünnib, sa pead
teadma, et se wanna innimenne, kes praeg-
surnud maas on, monne aasta eest selle
samma poisikesse Issa on tapnud, kes
rahha kulkroga ärralaks. =

Neist hobbostest:

Neige essite tahhan minna sind õppetada
mis hobbese kasvatamisse jures tarwis on
tähele panna. Kui tää on wägga noor, se
on kui temma ei olle wannem kui kahhe aast-
tane; ehk kui temma on wägga wanna, se
on kui temma on ülle kahhereistkümnene aast-
tane, siis ei kõlba temma mitte; mollemat-
te warsad ei kaswa mitte tuggewaks hobbo-
seks. Märta mis wägga noor on, annab
pissokessed hobbosed; üks wägga wanna
märta annab nõrgad. Se noor hobbene
mis

mis wannast määra on, tunnusse warsti
ära; temma silmade ülle on augud, nenda
kui ühhel wannal hobbosel, temma ei olle
mitte priist, temma wassib pea ärra, rist-
luust, seljast ja jallust on ta nõrk. Tine
märta ei pea mitte alwaste petud sama, kui
temma isse on rammato siis se wars mis
temma kinnab ei sa toidust kül, waid jääb
nõrgaks; anna märta toidust kül, siis saab
se wars ka tuggewamaks.

Wars ei pea ka mitte alwaste petud sa-
ma, kui ta noorelt ei sa joudu, siis temma
allati on nõrk ja pissoke; temma wõib kül
päära paksuks sada, agga temma ei sa mit-
te tuggewaks, temma wassib pea ärra kan-
ge to jures. Sesamma luggu on ka weis-
tele ning kerkile mu ellajattetele; mis noorelt
hästi perakse, jääb keif omma ello aega tug-
gewaks, ka alwa toidu jures on temma par-
rem kui üks teine mis noorelt alwaste peti.
Mis noorelt hästi on petud se libhub pea nu-
ma

ma peäle; agga mis alwaste on petud se
tahhab paljo milia enne kui se kossub.

Wägga pahha on et teie ommad hobbo-
sed wägga norelt prukite; temma lufondid
on nörgad ning temma jääb pea kangeks jal-
gedest ning nörgaks rist-luust; temma ei kaa-
wa sureks ning jääb keige omma ello aega
alwaks. Se hobbone, mis jo nores põl-
wes santiks sai, ei sa ellades kangeks teo-
weiseks.

Need rohhud misga hobboste wig-
gadus si parrandakse.

Monni hobbone saab äktselt haigeks, ehk
ussi, ehk kahjo teggema toidusse, ehk mu asja
parrast. Saggedaste tulleb temmal abbi siis
kui sa woid sata temma kõht lahti; igga kord
kui so hobbone on haige agga et sinna ei tea
mis wigga temmal on ning kust se tulli, oksi
agga nou et temma kõht saab lahti. Wot-
ta üks krep mis kaks waaaksa pits ning ni paks
on

on kui weike sõrm; ühhe otsa ümber määsi
takkud ehk linnad, et ta paksenaks saab kui
peial, sedda otsa kasta wee sisse, ripputa
riagumber sola peäle, sedda otsa touka tag-
gant hobbose pärraka: sole sisse ja liguta
tedda kangeste sinna ning teina, istu siis
temma selga ning sõita tedda ratsa sinni kui
temma saab sojaks ja temma kõht wallale,
panne temma siis sinni agga ärra lasse ta
mitte mahha heita. Kui temma ei sa weel
mitte parremaks siis pruki sedda kreppe jälle
nenda kui eene sõlvi, istu jälle peäle sõitma,
panne ta siis sinni ning anna temmale süa.
Sinna woid ka kolmat korda tedda sõita kui
temma ei tahha weel süa. Ehk wotta pipu,
panne tuotakad sisse ning süta tedda põlle-
ma, pista sedda hobbosele taggant pärrakas
sole sisse, siis temma kõht lähhab ka lahti
suijo läbvi.

Kui

Kui hobbofel on tirud, ehk mu
äkkiline wiggadus:

Wotta üks suur sukka nõal mis ees otsas
ei olle ümmartunne waid lai, ponne üks
willane lõng seina tahha, te selle kahhetortse
lõnga sisse kuus ehk ühheksa sõlmi, tomba
sedda nõa a keige lõngaga hobbose kelest läb-
bi kolm kord, hõru siis temma keelt ning
suud solaga ja ädikaga. Kõl on tarwis et
sul igaa'ord ni suggune nõal iures on, se-
pärast et sa sellega woid warsti oitad a om-
ma hobbus. Ka lehmad ning hãrgad woid
süna ars ida nistgguse nõala ning wifiga.
Mis läbbi sinna woid tehha hob-
bust passandama.

Monnikord on hobbone liaste ehk alwa
sõl lõnud, temma kõht on täis, temma ei
tahha diete süa ning jãab labjaks; siis on se-
pärast nou et sa ann d remmale sedda roh-
to mis teeb passandama. Keeta linna-seem-
ned

ned kangeste, ponne sola jure, aina sedda
hobbosele jua si s ta passandab. Kui sa kee-
tad sepi wee sees seini kui temma ni passu s
saab kui rõõs'a piim, ja annad sest pole õlle
klast jagao, se teeb passandama, ka hãr-
jad ning koverad.

Kui hobbofed kõhhiwad:

Hobbofed kõhhiwad mitme asia pãrrast,
keige eennamiste talwel kui nemmad jowad
wãaga külma wet, kui kaerad ei olle diete
puh ad waid lia tolmoga, kui hobbose tal
on wãaga külmi, kui heinad on sumbund ehk
ärramõddanud. Tal on wãaga külmi kui
sit külmetab temma sees. Selle pãrrast är-
ra anna neile mitte kaerad mis tolmoga on,
weel wãhem heinad mis maddanud; ärra
jota neid ka mitte wãaga külma weea, kei-
ge eennamiste kui hobbone jo kõhhib si s külmi
weesi teeb temmale weel suremat kahjo; sel-
lele pead sinna aaga sedda wet andma mis
enne sojas paikas on jersnuud. Kõh-

Kõhha jääb mahha kui sa ašinad hobbo-
sele üks õige parras Meddareika juur mis ei
õlle wägga suur, penikesseks leikatud ühbel
hobil sua kaerdega. Monned hobboseid ei
tahha sedda juurt sua heamelega, siis peab
agga tedda penikesseks leikama ja waperi
sisse määsima ning süggawaste hobbose
furgo sisse pistma et ta tedda allanelab.
Kül kõhha jääb mahha kui sa kaksford sed-
da juurt olled ašinud

Weel parrem on kõhha wasto: wotta
kaerad, küpseta neid nattukest, ašina neid
hobbosele, agga igga modri peäle panne üks
peo täis penikesseks rajatud männa ehk kuse-
kastud kaerdega seggamine, ašina sedda
monne päwa järrestikko, siis kõhha jääb
mahha.

Alptele peält woid finna ka osta rohhud
mis kõhha wasto on, küssi seält:

Lakriisi,

Alandi juurt,

Forberid,

Wemel-blomid, igga ühhest nelli loot

Anisid, pool nael

Salpeirid, kaks loot

Teif sedda lasse penikesseks toukoda pulwriks,
sest ašina üks lusika täis määriks kastetud
kaerdega. Kui temma kaerad on sõinud, siis
sõita hobbus ratsa talle, pole ehk terve tun-
di-arga, seini kui ta sojaks saab, siis las-
se tedda seista kätte tunni nenda sammoti
äma sõmata. Sesamma puwer on wäg-
ga hea, kül olleks tarwis sedda iggal ajal
ommas maias walmis piddada; temma sa-
tab abbi ni hästi kõhha wasto, kui ka mu-
wiggadusse wasto, kui hobbone on louul
ehk kui temma äkkiste haigeks saab, ning
kui ei õlle teada mis wigga temmal on.

Monned ostwad Alptele peält kõhha wasto

Wenum grōfum (foenum graecum)

Sadebaum,

Depar antimonii, igga ühhest nelli loot.

se

se saab keik pulvoriſks toulatud ning ſeſt luſi
ſika tãis hobbõſele antud. Kue tunni pãr-
raſt ſaab hobbõne jua.

Kui hobbõſel on uſſid:

Agamees teab et hoõstel on uſſid; need on
kõbbesugguſed, monned on mao ſees, pakſe-
mad kui kapſta uſſid, teiſed on ſitrika uſſid
mis pãrraka ſole ſees on.

Kui hobbõſel on uſſid ſiis on temmal wal-
lo iuſſekonna ſees ni pea kui need uſſid haſ-
kawat nãrrima, temma tallab taggumiste
jalgedega, ei wõi kuſta, heidab aſſiliſte
mahha. watab ſelle pole kuſ need uſſid ham-
mustawad; temma kargab jãlle õlles, pea
on ta ſoe pea on ta kuum; monnikord jãab
temma ſu kãngeste kinni ning ſiis on õis kães.

Õli tappab uſſid, walla ſiis hobbõſele
õlſ õlle kães tãis linna ſeemne ehk kãnnepi
õli ſiſſe, ſiis uſſid ſurrewad.

(S. Uewal Alastal ennam)